

ON VAS, MARIANO?

Joan Tapia, periodista

Vaig tenir una desagradable sensació dimecres mentre Mariano Rajoy pronunciava els seus discursos en el debat sobre l'estat de la nació. És normal que el cap de l'oposició critiqui l'acció del Govern; i encara més en període electoral (les eleccions gallegues són al juny). Però passar de la crítica severa, i fins i tot despietada, a pintar un panorama apocalíptic en tots els assumptes, a proclamar que la reforma dels estatuts trencarà Espanya i a pregonar que José Luis Rodríguez Zapatero està traint els morts, hi ha un abisme.

El mateix que separa un partit europeu de centredreta d'un altre incapaç d'escollir entre el model de la UCD de Suárez --exalçat per Aznar a vegades-- i l'atracció fatal per aquella AP d'els set magnífics, que coquetejava amb gestos d'extrema dreta i desqualificava Suárez com un traïdor i un aventurer que s'estimbava pel precipici.

Per arribar al poder, Aznar va recórrer un llarg camí cap al centre i es va envoltar de polítics de l'antiga UCD (Arias-Salgado, Martín Villa, Pérez Llorca...). I quan el 1996 no va aconseguir majoria suficient, no va tenir manies a ampliar el seu camp d'amistats i qualificar de sensats i responsables Pujol i Arzalluz. Després, quan el 2000 va tenir majoria absoluta, la carrera cap a la dreta de l'únic president de Govern espanyol que no va votar la Constitució del 78 va ser pública i notòria. I ho va pagar a les eleccions del 14-M.

Però el que és difícil d'entendre és que, després de la derrota electoral, Rajoy, un home raonable que sempre s'ha definit com un demòcrata moderat, sembli atrapat per una xarxa que li impedeix alliberar-se de les pulsions d'una dreta autoritària i ressentida i emprendre el vol cap als territoris del centre, on a Europa --excepte si hi ha alguna crisi greu-- s'acostumen a guanyar les eleccions. I així, discursos oberts i gestos sensats, com el sí a l'Euroconstitució europea i l'entrevista amb

Zapatero després de la votació del pla Ibarretxe, s'alternen, sense ordre ni concert, amb prediccions catastrofistes i la selecció d'Acebes i Zaplana, el ministre de l'Interior i el portaveu d'Aznar, com els seus homes de confiança. Però pintar Zapatero i la política socialista com a "radicals" (apuntant a extremistes) és un despropòsit. L'opinió pública veu, en aquests moments, Zapatero com una barreja intel·ligent del Felipe González del 82 i 86 i del Suárez del 77 i 78. És molt possible que la imatge de Zapatero s'erosioni, però predir ara, a l'estil Cassandra, que Zapatero porta el país a la ruïna és poc creïble. I la conseqüència immediata es veu a les enquestes postdebat. Tant la SER com El Mundo, en una estranya coincidència, assenyalen una derrota sense pal·liatius del líder del PP. Segons la SER, Zapatero va guanyar per 20 punts (44% contra 24%).

¿Per què ha comès Rajoy, home ponderat, un error tan gran? En la meua opinió, les passades eleccions basques i les pròximes gallegues han estat determinants. El retrocés popular i nacionalista a Euskadi, juntament amb el lleu ascens de Patxi López, indiquen que la pluja fina de Zapatero està calant. I encara que és veritat que la pèrdua de força a Vitòria no té conseqüències greus per al PP, a l'emblemàtica Galícia pot succeir tot el contrari. Allà una petita erosió del vot comportaria la pèrdua de la raspada majoria absoluta. I del poder. I sent Fraga president fundador del partit i havent governat molts anys, seria una forta patacada per al PP. A més, Rajoy és gallec i no es pot permetre perdre Galícia, i ha optat per una estratègia que pretén cohesionar el seu partit contra un perillós enemic exterior. Els seus assessors creuen que avui la unitat i la mobilització del PP no s'aconsegueixen en les aigües del centre tranquil, sinó en la reacció contra un líder esquerrà que ha traït els morts, que fa polítiques que posen en perill la unitat d'Espanya i que és un radical que "pretén destruir la família" (declaracions de Fraga a Clarín de Buenos Aires). El perill és que aquesta mobilització de les seves bases més militants li indisposi l'electorat conservador menys excitat. Aquesta és la gran aposta. Rajoy vol anar a les eleccions gallegues amb un PP unit i galvanitzat contra l'enemic.

¿I què passarà després de les eleccions gallegues? Depèn. Si l'estratègia de la tensió funciona, la pressió per mantenir-la tota la legislatura, i fins i tot per escurçar-la, serà molt forta. Encara que Rajoy intentarà moderar el rumb per no separar-se gaire de les classes mitjanes urbanes, imprescindibles a les pròximes generals.

I si Fraga perd, ningú podrà dir que la culpa haurà estat d'una estratègia massa tova i Rajoy tendirà suaument (sent aversió per les baralles internes) a afavorir una rectificació gradual i amb el més mínim soroll possible. Veurem aleshores la reacció dels Acebes i Zaplanas que pensen que el PP no s'ha de separar gens ni mica de l'aznarisme.

En la primera legislatura del PP, els seus dirigents deien que el PSOE no tindria opció de tornar al Govern fins que renovés els seus equips i sepultés el felipisme. I una mica ho van encertar. El relleu d'Almunia i de Borrell, ministres de González, va ser necessari perquè els socialistes recuperessin la Moncloa. I allà on es van estavellar Almunia i Borrell, Zapatero es va sortir amb la seva. Rajoy ha de saber que té un perfil més pròxim a la fidelitat a l'antic líder, i a la continuïtat, d'Almunia que a la renovació, en un congrés disputat, de Zapatero. És molt difícil que pugui ser el Zapatero del PP. En tot cas, no li queda gaire temps. I per a aquesta tasca els mosqueters d'Aznar són més una pesada càrrega que un motor. La incògnita és si té la voluntat de la seva intel·ligència. O si, contràriament, la mandra davant una dura lluita interna és superior a la seva ambició. La proverbial prudència dels registradors de la propietat pot no ser, en aquest cas, una bona consellera.

Article publicat a El Periódico el 14 de maig de 2005